

WPROWADZENIE

Prezentowany tom „Kwartalnika Architektury i Urbanistyki” zawiera zbiór prac napisanych ze szczególnej okazji, jaką jest przypadający w roku 2011 Jubileusz siedemdziesięciolecia urodzin Profesora Jana Macieja Chmielewskiego. Czas ten jest szczególnie również z tego względu, że Profesor kończy pracę na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej, z którym od początku zawodowej aktywności związał swoją działalność naukową i dydaktyczną.

Pośród wielu zajęć dydaktycznych prowadzonych przez Profesora szczególnie wykłady z Teorii Urbanistyki wraz z kilkakrotnie wznawianym podręcznikiem akademickim zapewniły Mu niekwestionowaną pozycję jednego z czołowych nauczycieli akademickich. Otwierający ten tom artykuł Profesora pt.: „Szkola projektowania urbanistycznego na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej” ilustruje rolę, jaką odegrał Jan Maciej Chmielewski w kontynuacji idei i metod nauczania urbanistyki, wypracowanych przez Tadeusza Tołwińskiego w otwartym dnia 15 listopada 1915 roku Wydziale Architektury, a po II wojnie światowej rozwijanych przez Kazimierza Wejcherta i Hannę Adamczewską-Wejchert.

Swoją działalność projektanta, planisty i konsultanta prof. Jan Maciej Chmielewski związał z kilkoma miastami – przede wszystkim z Espoo w Finlandii, od którego zaczęło się Jego życie zawodowe i nowy rozdział w życiu osobistym. Później najwięcej uwagi poświęcił Warszawie i jej strefie podmiejskiej, a w ostatnich latach pracował intensywnie dla Krakowa. Zajmował się też planowaniem dla Sandomierza, Węgrowa, Płocka, Radomia i Wyszkowa. Zarówno prowadzona praktyka projektowa, jak i liczne prace naukowo - badawcze, dotyczyły bardzo szerokiego spektrum tematów i zagadnień, a poglądy

na zakres zainteresowań Profesora daje załączony do niniejszego tomu wykaz publikacji i opracowań naukowych w całości Jego dorobku.

W dalszej części tego tomu znajdują się artykuły uczniów Profesora, którzy pod Jego kierunkiem wykonali lub wykonują prace doktorskie, a wcześniej – w kilku przypadkach – również magisterskie. Artykuły te dotyczą prac badawczych aktualnie prowadzonych przez autorów, choć w każdym przypadku świadczą o kontynuacji różnych kierunków zainteresowań, podjętych przez Profesora.

Prace te obrazują dwa główne i równorzędne pola zainteresowań prof. J.M. Chmielewskiego. Z jednej strony dotyczą twórczego kreowania struktury przestrzennej w każdej skali i odpowiednio do zakresu prac – czy to projektowania urbanistycznego, czy też planowania przestrzennego, z drugiej – wskazują potrzebę poszukiwania odpowiednich narzędzi prawnych dla kształtowania tej struktury. Prezentowane artykuły, każdy w innym ujęciu, dotyczą ponadto jednego z głównych problemów wielu dzisiejszych miast, jakim jest ich rozpraszanie, dezintegracja i amorficzność.

Różne modele rozwoju miasta współczesnego analizuje Krystyna Solarek, szczególnie akcentując kwestię wyboru pomiędzy koncepcją miasta zwarteego i miasta zielonego. Autorka podnosi wagę dyskusji o przyszłości miasta, widząc zagrożenie w nieskoordynowanych działaniach legislacyjnych, podejmowanych bez określenia pożądanych kierunków przekształceń. Dalsze dwa opracowania podejmują problem „miasta na krawędzi”, tj. styku terenów zabudowanych i otwartych. W artykule Małgorzaty Mireckiej przedstawione są wyniki badań, które koncentrowały się na rozpoznaniu instrumentów prawnych, dających możliwość sterowania procesem rozlewania się miast. Skupione zostały

one na ochronie wartości przyrodniczych, którą powinny realizować samorządy gminne poprzez ustalenia zawarte w aktach prawa lokalnego, jakimi są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Podobny problem analizuje Tomasz Majda w artykule o prawnych aspektach kształtowania obszarów rolniczych. Rozlewanie się zabudowy na coraz szersze tereny wokół miast, choć przebiega bezplanowo, to w ramach obowiązujących przepisów prawa. Niedoskonałości systemu prawnego z zakresu planowania przestrzennego zostały pokazane w świetle negatywnych konsekwencji jego funkcjonowania. Zagadnienia nieco bardziej szczegółowego, lecz związanego z możliwościami kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej w strefie podmiejskiej, dotyczy opracowanie Anny Majewskiej. Autorka dokonała analizy zagospodarowania dwóch

nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej w odniesieniu do przykładów przedwojennych parcelacji osiedlowych. Judyta Wesołowska poddaje analizie wpływ gospodarki odpadami, prowadzonej zgodnie z obecnymi wymogami prawa, na zagospodarowanie w zabudowie jedno- i wielorodzinnej, co jest jednym z istotnych aspektów planowania w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zakres tematów, poruszanych w artykułach jest zróżnicowany, podobnie, jak i drogi zawodowe uczniów Profesora, niemniej, w każdym przypadku, świadczą one o kontynuowaniu przez autorów zadań postawionych przez Profesora i rozwijaniu zainteresowań, rozbudzonych w okresie wspólnej z Profesorem pracy.

Tom ten dedykuję Profesorowi „naukowi wychowankowie”:

*Tomasz Majda, Anna Majewska,
Małgorzata Mirecka, Krystyna Solarek,
Judyta Wesołowska*